

Olli Palokangas & Anniina Untinen

**NUORISOTILAN TYÖNTEKIJÖIDEN NÄKÖKULMIA MAAHANMUUTTAJA-
NUORTEN KOTOUTUMISESTA AKKULTURAATION NÄKÖKULMASTA**

**NUORISOTILAN TYÖNTEKIJÖIDEN NÄKÖKULMIA MAAHANMUUTTAJA-
NUORTEN KOTOUTUMISESTA AKKULTURAATION NÄKÖKULMASTA**

Olli Palokangas & Anniina Untinen
Opinnäytetyö
Syksy 2023
Sosiaalian tutkinto-ohjelma
Oulun ammattikorkeakoulu

TIIVISTELMÄ

Oulun ammattikorkeakoulu
Sosiaalialan tutkinto-ohjelma

Tekijä(t): Olli Palokangas ja Anniina Untinen

Opinnäytetyön nimi: Nuorisotilan työntekijöiden näkökulmia maahanmuuttajanuorten kotoutumisesta akkulturaation näkökulmasta

Työn ohjaaja(t): Tarja Tapio ja Liisa Seppänen

Työn valmistuslukukausi ja -vuosi: Syksy 2023

Sivumäärä: 35 + 3 liitettä

Opinnäytetyömme taustalla on maahanmuuttajien kasvava määrä yhteiskunnassamme. Keskiöön nousee, kuinka heidän kotoutumistaan voitaisiin edistää. Tavoitteenamme on saada tietoon nuorisotilan työntekijöiltä, miten heidän näkökulmastansa akkulturaatio vaikuttaa maahanmuuttajanuorten kotoutumiseen. Teimme opinnäytetyön yhteistyössä Puolivälinkankaan suuralueen Asukasyhdistys ry:n kanssa. Yhteistyötahomme voi hyödyntää tutkimuksessamme tuotettua tietoa työnsä kehittämisessä.

Opinnäytetyömme toteutettiin laadullisena tutkimuksena. Tietoperustassa käsitelimme muun muassa maahanmuuttoa ja kotoutumista sekä kotoutumista akkulturaatioteorian näkökulmasta. Tutkimuksen aineisto kerättiin teemahaastattelulla nuorisotilan työntekijöiltä vapaaehtoisuuteen perustuen. Teemahaastatteluista saatu aineisto litteroitiin ja analysoitiin teorialähtöisesti teemoittelemalla. Yksi teema ilmeni analysointivaiheessa aineistolähtöisesti.

Tutkimuksestamme nousi esille se, että akkulturaation eri ilmentymismuotojen näkyminen vaihtelee maahanmuuttajanuoren eri elämäntilanteiden mukaan. Johtopäätöksemme ovat, että akkulturaatio näkyy maahanmuuttajanuoren elämässä, se vaikuttaa kotoutumiseen eri tavoin ja nuorten perheillä on vahva vaikutus akkulturaation eri ilmentymismuotoihin. Kehittämisehdotuksemme nuorisotyölle on se, että perheet huomioitaisiin kaikkialla nuorisotilatoiminnassa vahvemmin.

Asiasanat: Akkulturaatio, hybridi-identiteetti, kotoutuminen, nuorisotyöntekijä

ABSTRACT

Oulu University of Applied Sciences
Degree Programme in Social Services

Author(s): Olli Palokangas & Anniina Untinen

Title of thesis: Perspectives of youth workers on social integration of immigrant youth in the perspective of acculturation

Supervisor(s): Tarja Tapio & Liisa Seppänen

Term and year when the thesis was submitted: Fall 2023

Number of pages: 35 + 3 appendices

The thesis is based on the increased number of immigrants in Finland in recent years. A question arises how their social integration can be improved. The aim of the thesis was to interview workers in the youth center and find out their perspective in how acculturation affects social integration of youth with immigrant background. Professionals and students in social services can benefit from the thesis by developing their work.

The thesis was qualitative research. It includes theories on immigration and social integration as well as integration in the perspective of acculturation theory. Research material was collected by interviews from youth center workers who agreed to participate voluntarily. Results in the thesis shows acculturation in its different models varies by situation in the life of an immigrant youth. Research concludes how different models of acculturation and families affect immigrant youth.

Keywords: Acculturation, hybrid identity, social integration, youth worker

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	6
2	KOTOUTUMINEN JA AKKULTURAATIOTEORIA	8
	2.1 Kotoutuminen	8
	2.2 Kotoutumisen edistäminen akkulturaatioteorian näkökulmasta	9
3	TARKOITUS JA TAVOITTEET	13
4	TOTEUTUS	14
	4.1 Suunnittelu	14
	4.2 Luotettavuus ja eettisyys	15
	4.3 Analysointi	16
5	TULOKSET	18
	5.1 Perheiden vaikutus maahanmuuttajanuorten kotoutumiseen	18
	5.2 Separaatio ja assimilaatio	19
	5.3 Monikulttuurisuus ja hybridi-identiteetti	21
6	JOHTOPÄÄTÖKSET	24
	6.1 Perheiden vaikutus	24
	6.2 Separaatio ja assimilaatio	25
	6.3 Monikulttuurisuus ja hybridi-identiteetti	26
7	POHDINTA	29
	LÄHTEET	32
	LIITTEET	36

1 JOHDANTO

Maahanmuuttajien määrä on kasvanut viime vuosina Suomessa. Tilastokeskuksen mukaan Suomessa vuonna 2021 ulkomaalaistaustaisia henkilöitä oli vajaa 470 000. Maahanmuuttajien kasvavan määrän myötä myös toisen polven ulkomaalaistaustaisten henkilöiden määrä on kasvanut. Suomessa syntyneet lapset, joiden vanhemmat ovat syntyneet ulkomailla, määritellään toisen polven ulkomaalaistaustaisiksi. (Tilastokeskus.) Maahanmuuttajat ovat maahanmuuton syyn perusteella hyvin heterogeeninen ryhmä (Työ- ja elinkeinoministeriö 2020, 6). Ne jakautuvat perhesyihin, EU-kansalaisten ja heidän perheenjäsentensä rekisteröintiin, opiskeluun, työhön, kansainväliseen suojeluun, kiintiöpakolaisiin ja muihin maahanmuuttoperusteisiin (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2019, 14).

Maahanmuuttajien kasvaneen määrän myötä kotoutumisen tukemisen tarve ja tärkeys on korostunut (Tilastokeskus). Maahanmuuttajanuorelle kotoutuminen tarkoittaa suomen kielen opiskelua, äidinkielen ja kulttuurin vaalimista, uuden identiteetin luomista, opintoja sekä oman paikkansa löytämistä kodin sisällä ja ulkopuolella oman ja suomalaisen kulttuurin rooliodotusten myllerryksessä. Myös perheen rooli korostuu nuoren tilanteessa. Heidän on pystyttävä tukemaan ja ymmärtämään nuorta. Oman taustayhteisön voimavarat, psyykinen tuki ja verkostoituminen helpottavat perheen taakkaa. (Kosonen 2001, 149.) Koska ulkomaalaistaustaisten nuorten kotoutuminen tapahtuu pääosin kodin ulkopuolella, on meidän mielestämme tärkeää ja hyödyllistä tutkia kotoutumisen edistämistä nuorisotilalla. Koska moninaisuus on suuri osa suomalaista yhteiskuntaa, täytyy maahanmuuttajien parissa tehtävään työhön panostaa (Kiuru, Kuusisto, Laulajainen ym. 2017 5).

Maahanmuuttajanuorten kotoutumisen edistämiseen liittyy paljon tekijöitä ja haasteita. Yhteiskunnan integraation tähtäimenä on perinteisesti toiminut maahanmuuttajien kotoutumiseen ja monikulttuurisuuteen tavoittelu. On kuitenkin havaittavissa, että käytännössä yhteiskunta on pyrkinyt maahanmuuttajien assimiloitumiseen eli sulautumiseen osaksi suomalaista yhteiskuntaa. Tällöin maahanmuuttajien oma kulttuuri-identiteetti on kadonnut. (Martikainen, Valtonen & Wahlbeck 2012, 140.) Näemme, että kulttuurinen assimiloituminen on maahanmuuttajien kannalta huono asia. Kulttuuripiirteiden säilyminen ja oman kulttuurisen yhteisön tuoma tuki ovat kotoutumisen kannalta tärkeitä. Assimilaation sijasta akkulturaatio ja hybridi-identiteetin muodostuminen tukevat sekä yhteiskunnan monikulttuuristumista että maahanmuuttajanuorten kotoutumista. Toisaalta on myös tärkeää pohtia, miten assimilaation ja suomalaistumisen paine näkyy nuorissa.

Opinnäytetyömme tarkoituksena on kuvata maahanmuuttajanuorten kotoutumista laadullisen tutkimuksen kautta. Tavoitteenamme on haastatella nuorisotilan työntekijöitä puolistrukturoidulla teemahaastattelulla. Ajatteleme, että tutkimuksemme hyödyttää sekä nuorten kanssa työskenteleviä ammattilaisia ja opiskelijoita että maahanmuuttajanuoria. Tutkimuksen tavoitteena käytännön toiminnalle on antaa lisää tietoa miten maahanmuuttajanuorten kotoutumista voisi edistää.

2 KOTOUTUMINEN JA AKKULTURAATIOTEORIA

2.1 Kotoutuminen

Maahanmuuttaja on ulkomailla syntynyt henkilö, jolla ei ole Suomen kansalaisuutta, mutta hän on saanut oleskeluoikeuden (Työ- ja elinkeinoministeriö 2021, 27). Oleskeluoikeudella tarkoitetaan EU- ja Schengen-alueen kansalaisten oikeutta oleskella Suomessa muuta kuin matkailua tai siihen verrattavaa lyhytaikaista oleskelua varten. EU- ja Schengen-alueen kansalaisten tulee rekisteröityä oleskeluoikeutta varten. Oleskeluluvalla tarkoitetaan muiden kuin EU- ja Schengen-alueen kansalaisten oikeutta oleskella Suomessa muuta kuin matkailua ja siihen verrattavaa lyhytaikaista oleskelua varten. Oleskelulupa voi olla joko määräaikainen tai pysyvä. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2021, 31–32.)

Kun maahanmuuttaja saapuu Suomeen, alkaa kotoutumisen prosessi. Kotoutuminen on jokaisen maahanmuuttajan yksilöllinen prosessi. Se tapahtuu vuorovaikutuksessa yhteiskunnan kanssa ja sen aikana hänen osallisuutensa, yhdenvertaisuutensa ja tasa-arvonsa yhteiskunnassa kasvavat. Kotoutumisprosessi vaatii maahanmuuttajalta omaa aktiivisuutta, mutta myös yhteiskunnalta vastaanottavuutta sekä sen kehittämistä viranomaisten ja muiden toimijoiden yhteistyönä. Kotouttaminen terminä on ongelmallinen, sillä termin voi tulkita niin, että maahanmuuttaja on toiminnan kohteena eikä aktiivinen toimija kotoutumisessaan. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2021, 15–16.) Tutkimuksessamme käytämme siis termiä kotoutuminen.

Kotoutumisen edistäminen tarkoittaa kotoutumisen tukemista esimerkiksi erilaisilla tarpeenmukaisilla palveluilla ja yhteiskunnan vastaanottavuuden parantamisella. Useimmiten kotoutumisen edistäminen tapahtuu eri alojen ja tahojen monialaisena yhteistyönä. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2021, 16.) Laissa kotoutumisen edistämisestä määrätään, että kunnan on laadittava kotoutumisen edistämiseksi ja monialaisen yhteistyön vahvistamiseksi kotouttamisohjelma (Laki kotoutumisen edistämisestä 1386/2010, 32§).

Kotoutumiseen liittyy siis yhteiskunnan vastaanottavuus. Yhteiskunnan vastaanottavuus tarkoittaa yhdenvertaisuuden, osallisuuden ja hyvien väestösuhteiden käytännön toteutumista yhteiskun-

nassa. Vääjäämättä yhteiskunta kokonaisuudessaan muuttuu, kun väestö monimuotoistuu. Yhteiskunnan vastaanottavuuden edistäminen on toimintaa, jolla uudistetaan yhteiskunnan rakenteita ja vuorovaikutusta esimerkiksi tunnistamalla ja purkamalla yhteiskunnassa esiintyviä eriarvoisia ja syrjiviä rakenteita sekä uudistamalla niitä osallisuuden lisäämiseksi. Asenteisiin vaikuttaminen, ihmisten turvallisuuden tunteen parantaminen ja vuorovaikutuksen lisääminen ovat keinoja yhteiskunnan vastaanottavuuden vahvistamiseen. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2021, 16–17.)

Kotoutumiseen liittyy olennaisesti myös hyvät väestösuhteet. Hyvät väestösuhteet tarkoittavat ihmisryhmien välisiä suhteita, jotka koostuvat positiivisista asenteista, toimivasta dialogisuudesta, turvallisuuden tunteista ja yhteiskuntaan osallistumisesta. Hyvät väestösuhteet vahvistavat ihmisten välistä luottamusta, tasa-arvoisuutta ja yhteenkuuluvuuden tunnetta. Hyvien väestösuhteiden edistäminen on toimintaa, joilla vahvistetaan väestösuhteiden kehittymistä ja muodostumista. Hyviä väestösuhteita voidaan edistää esimerkiksi ihmisryhmien välisiin asenteisiin vaikuttamalla, kasvattamalla ihmisten turvallisuuden tunnetta, lisäämällä ihmisryhmien välistä vuorovaikutusta sekä hyödyntämällä konfliktinratkaisu- ja sovittelumenetelmiä, ehkäisemällä asuinalueiden eriytymistä sekä vahvistamalla väestöryhmien osallisuutta. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2021, 17.)

Nuorisotilat ovat paikkoja, joissa lapset ja nuoret voivat harrastaa ja tavata ikätovereitaan. Nuorisotilat ovat turvallisia ympäristöjä, joissa järjestetään erilaisia kerhoja, kursseja, leirejä, retkiä ja tapahtumia. (Oulun Kaupunki a n.d.) Oulun kaupunki tekee monikulttuurista nuorisotyötä, jonka tarkoituksena on edistää yhdenvertaisuutta, vähemmistöryhmien osallisuutta, kotoutumista, kulttuurien välistä vuorovaikutusta, kulttuuristen eroavaisuuksien ymmärtämistä sekä korostaa erilaisen ihmisten kunnioittamista. (Oulun Kaupunki b n.d.)

2.2 Kotoutumisen edistäminen akkulturaatioteorian näkökulmasta

Tarkastelemme, miten akkulturaatioteoria vaikuttaa maahanmuuttajanuorten kotoutumiseen. Akkulturaatio tarkoittaa erilaisia ilmiöitä, jossa eri kulttuureista tulevat ihmiset ovat jatkuvassa vuorovaikutuksessa keskenään siten, että kulttuuripiirteet eri ryhmissä muovautuvat (Mähönen & Jasinskaja-Lahti 2013, 254). Akkulturaatioon voidaan liittää käsitys kulttuurien muutosprosessista. Kun valtaväestön kulttuuri kohtaa vähemmistö- tai maahanmuuttajakulttuurin edustajia, sopeutuvat vähemmistökulttuurin edustajat enemmistökulttuuriin ja valtakulttuurin edustajat joutuvat pohtimaan suhtautumistaan vähemmistökulttuuriin. Teorian mukaan kulttuureissa on erilaisia uskomuksia ja

tunteita, joita pidetään yleisesti hyväksytyinä. Ne kattavat esimerkiksi lastenkasvatuksen tapoja, perheen rakenteita sekä eettisiä arvoja tai asenteita. (Liebkind 2001, 13.)

Akkulturaatio voidaan nähdä joko tilana tai prosessina. Prosessina akkulturaatio tarkoittaa hiljalleen tapahtuvia muutoksia toisen kulttuurin kanssa vuorovaikutuksessa olevien ihmisten asenteissa, arvoissa, käyttäytymisessä ja samaistumiskyvyssä. Tällöin akkulturaatio nähdään dynaamisena prosessina, jossa on huomioitava edeltäviä, välittäviä, muokkaavia ja siitä seuraavia tekijöitä. Jos akkulturaatio puolestaan käsitetään tilana, mitataan akkulturaation astetta tai määrää tietyn ajan sisällä. Käytännössä tämä näkyy esimerkiksi niin, että akkulturoituneen ihmisen käyttäytymistä, tunteita ja asenteita mitataan. (Liebkind 2001, 13–14.) Tutkimuksessamme ymmärrämme akkulturaation prosessin kautta.

Akkulturaatioprosessi voidaan jakaa kahteen ryhmään: sulautumismalliin ja monikulttuurisuusmalliin. Sulautumismalli perustuu sulautumiseen eli assimilaatioon. Se on yksisuuntainen prosessi, jossa vähemmistökulttuurin edustaja omaksuu hiljalleen valtaväestön arvot ja käyttäytymisen, joka lopulta päättyy alkuperäisen etnis- tai kulttuuri-identiteetin häviämiseen. Monikulttuurisuusmalli puolestaan on kaksiulotteinen, jossa vähemmistöryhmät säilyttävät pääosin tai osittain kulttuuriset piirteensä. Sen lisäksi myös enemmistökulttuuri muuttuu ja hiljalleen sopeutuu monikulttuuriseksi. (Liebkind 2001, 14.) Kahden mallin lisäksi akkulturaatioprosessiin kuuluu myös separaatio- ja marginalisaatiomalli. Separaatiomallissa vältetään vuorovaikutusta enemmistökulttuurin kanssa ja korostetaan oman kulttuurin merkitystä. Marginalisaatiomallissa puolestaan eristäydytään omasta kulttuurista ja suhtaudutaan negatiivisesti oman kulttuuri- ja etnisen identiteetin säilyttämiseen sekä vältetään vuorovaikutusta valtakulttuurin kanssa. (Mähönen ym. 2013, 254–255.)

Akkulturaatio keskittyy paljolti ryhmäsuhteiden tutkimiseen erityisesti Tuuli Anna Mähösen ja Inga Jasinskaja-Lahden artikkelissa (2013, 250 & 256). Heidän tutkimuksensa hyödyntää aikaisempia tutkimuksia selostaessaan akkulturaation merkitystä ja ryhmäsuhteiden tärkeyttä akkulturaatioprosessissa. Yksi merkittävä tekijä on ryhmien välisen vuorovaikutuksen ja ihmissuhteiden merkitys asenteisiin. Kun enemmistö- ja vähemmistökulttuurin välillä käydään positiivista vuoropuhelua ja ryhmien jäsenet ovat vuorovaikutuksessa keskenään, vaikuttavat ne positiivisesti asenteiden kehittymiseen. Konfliktitilanteet puolestaan vaikuttavat negatiivisesti ryhmien välisiin asenteisiin. Eri-tyisesti vastakkaiset tavoitteet esimerkiksi valta-aseman säilyttämisen ja haastamisen suhteen voi aiheuttaa konflikteja ryhmien välillä. Myös enemmistökulttuurin harjoittama syrjintä vähemmistökulttuureita kohtaan kärjistää konfliktitilanteita. Näemme ryhmäsuhteet nuorisotilan kannalta erittäin

tärkeänä. Maahanmuuttajanuorten ja suomalaisten nuorten välinen positiivinen vuorovaikutus on mielestämme tärkeä osa kotoutumisprosessissa. Nuorisotilalla on merkittävä rooli vuorovaikutuksen ja yhteisen tekemisen takaamisessa.

Myös hybridi-identiteetti ja sen alakäsitteet ovat tärkeitä termejä tutkimuksessamme. Hybridi-identiteetti tarkoittaa identiteetin näkemisen monimuotoisena sen sijaan, että se on sitoutunut tiettyyn kulttuuriin ja on muuttumaton. Hybridiys puolestaan nähdään tilana, joka mahdollistaa eri kulttuurien ja etnisten ryhmien välisen tasavertaisen dialogin kyseenalaistaen, kiistäen, haastaen ja uudelleen neuvotellen kulttuurieroja ja käsityksiä. (Saukkonen 2007, 9 & Crozier, Reay & Clayton 2018, 11.) Crozier, ym. (2018, 4) näkevät, että hybridiys on myös kokemusten, arvojen ja kulttuurien yhdistymistä. He korostavat, että hybridiyden saavuttamiseen liittyy haasteita, joihin sisältyy identiteetin muutoksiin liittyvät kivut sekä identiteetin menettämisen pelko. Eri identiteetit eivät assimiloitu osaksi toista, vaan kulttuuripiirteet yhdistyvät ja luovat ikään kuin uuden identiteetin (Lyall Smith 2008, 3). Hybridi-identiteetti voidaan nähdä myös erilaisena poikkikansallisuutena ja ylirajallisuutena. Sosiaalinen media ja internet ovat osaltaan mahdollistaneet hybridi-identiteetin syntymisen. (Saukkonen 2007, 9.) Ajattelemme, että yksilön kulttuuri-identiteetti ei välttämättä ole jämäkästi määriteltävissä. Oma kulttuuri-identiteetti muovautuu vuorovaikutuksessa muiden ihmisten, niin oman kulttuurin kuin muiden kulttuurien kanssa.

Hybridisaatioon ja hybridi-identiteetin muodostumiseen vaikuttaa valtavasti globalisaatio ja sen lieveilmiöt. Keri Lyall Smithin tutkimuksessa (2008, 4) korostuu kulttuurien välinen vuorovaikutus ja tietoliikenteen mullistuksen tuoman ideoiden ja ajatusten nopea kulku verkossa. Näemme, että globalisaatiolla ja tietoliikenteen mullistuksella on valtava vaikutus kulttuuri-identiteetin muodostumiseen. Kulttuuri-identiteetti ei enää muovaudu vain paikallisessa toiminnassa muiden ihmisten kanssa, vaan myös globaalissa, useat maat, kattavassa vuorovaikutuksessa. Nuorisotyössä globaalien ilmiöiden huomioiminen ja hyödyntäminen tukee myös kotoutumisprosessissa ja kotoutumisen edistämisessä.

Puukari ja Korhonen (2013, 33) korostavat kulttuuristen erojen ymmärtämistä kohtaamistilanteissa. Heidän artikkelissaan monikulttuurisessa ohjauksessa nähdään yhtenä pääsuuntauksena kulttuurispesifi suuntaus. Näemme kulttuurispesifin suuntauksen ymmärtämisen keskeisenä asiana tutkimuksellemme, koska siinä yksilö ymmärretään keskeisesti oman ryhmänsä edustajana. Nuorisotilalla työntekijöiden tulee huomioida nuori osana hänen yhteisöjään, koska ne vaikuttavat merkittä-

västi hänen elämäänsä ja valintoihinsa. Hyvällä ohjaussuhteella on merkitys kotoutumista edistävälle työskentelylle. Anne Alitolppa-Niitamon ja Elina Leinosen (2013, 103) tutkimuksen alustavat tulokset kertovat asioista, joilla voidaan nähdä olevan nuorten syrjäytymiselle ennaltaehkäisevä vaikutus. Nuorisotoiminta on yksi näistä asioista. Tutkimuksemme kannalta on tärkeää ymmärtää, millä tavoilla esimerkiksi nuorisotoiminta voi ennaltaehkäistä maahanmuuttajanuorten syrjäytymistä ja samalla tukea kotoutumista.

Päivi Harinen (2005, 7–8) kuvaa tutkimushankkeen väliraportissa, että etninen tai kulttuurinen tausta on yksi keskeinen sosiaalista erottelua perusteleva kategoria. Nuorisotyön ja -toiminnan kentillä tämä aiheuttaa sitä, että monikulttuurisen nuorisotyön ja tasa-arvoisten osallistumismahdollisuuksien toteutumista joudutaan pohtimaan ja suunnittelemaan tarkoin. Monikulttuurinen yhteiselo näyttää siis olevan asia, joka ei suju itsestään. Antti Kivijärven (2012, 10) tutkimuksen mukaan monet nuorisotyöntekijät ajattelevat, että maahanmuuttajataustaisten nuorien mukaan saaminen on tärkeää, jotta voidaan lieventää etniskulttuurisia rajanvetoja. Pelkkä mukaan saaminen ei kuitenkaan riitä. Päivi Harinen näkee, (2005, 38) että eri kulttuureissa ja sukupuoliroolien perusteella vapaa-aika saa erilaisia merkityksiä. Kulttuuriset normit saattavat myös vaikuttaa siihen, missä ja kenen kanssa nuorten on vanhempien mielestä soveliaista viettää vapaa-aikaansa. Näemme, että nuorten monikulttuurinen yhteiselo ja sen onnistuminen on tärkeää akkulturaation näkökulmasta ja jos se ei onnistu, on vaarana separoituminen. Tämän vuoksi ajatelimme, että on tärkeää tiedostaa monikulttuurisen yhteiselon haasteet.

3 TARKOITUS JA TAVOITTEET

Tutkimuksemme tarkoituksena on kuvata sitä, miten nuorisotilan työntekijät näkevät maahanmuuttajanuorten kotoutumisen akkulturaatioon näkökulmasta. Tutkimuksemme tavoitteena on haastella nuorisotilan työntekijöitä ja saada tietoa, miten heidän näkökulmastaan akkulturaatio vaikuttaa maahanmuuttajanuorten kotoutumiseen. Omalle ammatilliselle oppimiselle näemme sosiaalialan kompetensseista keskeisimmiksi tavoitteiksi eettisen osaamisen ja sen pohdinnan sekä kriittisen ja osallisuutta edistävän yhteiskuntaosaamisen.

Tutkimuksemme tuloksista hyötyvät niin maahanmuuttajanuoret kuin monet ammattilaiset. Ammattilaiset ja palveluita järjestävät tahot voivat tulosten perusteella kehittää omaa työskentelyään nuorten parissa. Lisäksi tutkimuksen tuloksista voivat hyötyä myös sosiaalialaa opiskelevat, sillä he saavat lisää tietoutta kotoutumisesta ja akkulturaatioon vaikutuksista siihen.

Tutkimuksen tutkimusongelmat tulisi täsmällisesti pohtia ja muodostaa ennen kuin varsinainen aineiston kerääminen aloitetaan. Laadullista tutkimusta tehdessä suositaan tutkimusongelma-määrittelyn sijaan tutkimustehtävää. Laadullisessa tutkimuksessa on syytä varautua tutkimustehtävän mahdolliseen muuttumiseen tutkimuksen edetessä. Tutkimustehtävä muodostetaan usein yleiselle, koko tutkimuksen kattavalle, tasolle, mutta sitä on syytä tarkentaa, jottei tutkimuksessa käsitellä aineistoa yleisluontoisesti. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2013, 125–126.) Opinnäytetyömme tutkimustehtävä on: Miten nuorisotilan työntekijät näkevät maahanmuuttajanuorten kotoutumisen akkulturaatioon näkökulmasta?

4 TOTEUTUS

4.1 Suunnittelu

Laadullinen tutkimus on luonteeltaan kokonaisvaltaista tiedonhankintaa, sillä siinä suositaan ihmistä tiedon keruun instrumenttina ja käytetään laadullisia metodeja aineiston hankinnassa (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 164). Siinä missä määrällisessä tutkimuksessa keskitytään numeraalisten arvojen analysoimiseen, laadullisessa tutkimuksessa paneudutaan ihmisten kertomiin kokemuksiin. (Silverman 2014, 4) Laadullisen tutkimuksen avulla voimme tutkia nuorisotyöntekijöiden näkökulmia kotoutumisesta, mikä ei olisi mahdollista muuten. Muun muassa näiden piirteiden vuoksi tutkimuksemme on laadullinen tutkimus. Aineistonkeruumenetelmäksi valitsimme teema-haastattelun nuorisotilan työntekijöille, koska halusimme antaa äänen heille, jotka työskentelevät maahanmuuttajanuorten kanssa.

Kun ollaan valitsemassa tutkimukseen osallistujia, tulee ottaa huomioon aihe, mitä ollaan tutkimaan (Vilka 2021, 135). Olisimme voineet valita tutkimukseen osallistujiksi henkilöitä, jotka kuuluvat risteyskohtaan. Risteyskohtaan kuuluvalla henkilöllä ei ole omakohtaista kokemusta asiasta, mutta hän kuulee asiaa koskevaa puhetta eli ihmisen käsityksiä asioista (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 136). Valitsimme kuitenkin tutkimukseen osallistujat tarkoituksenmukaisesti. Tavoitteenamme on saada lisää tietoa siitä, miten maahanmuuttajanuorten kotoutumista voidaan edistää ja miten akkulturaatio vaikuttaa kotoutumiseen nuorisotilan työntekijöiden näkökulmasta. Tämän vuoksi on luontevaa, että valitsimme tutkimukseen osallistujiksi henkilöt, jotka osana työtään kohtaavat maahanmuuttajanuoria. Oletimme heillä olevan sellaista tietoa, joka vastaa tutkimuksemme kysymyksiin.

Aineistonkeruumenetelmämme oli puolistrukturoitu teema-haastattelu, jonka mukaisesti tutkimustehtävämme määrittää keskeiset haastattelussamme käsiteltävät teemat. Teema-haastattelun tavoitteena on, että haastatteluteemat käsitellään vapaassa, mutta luontevassa järjestyksessä niin, että vastaaja voi antaa oman kuvauksensa käsiteltävistä aiheista (Vilka 2015, 123–124). Puolistrukturoidun haastattelun mukaisesti laadimme haastattelukysymykset ennakkoon, mutta kysymyksemme eivät ole tarkkoja ja tarvittaessa muokkaamme niitä haastattelun aikana. Tärkeää on, että haastateltavalle vastaamisen tapa on vapaa. (Hyvärinen, Suoninen & Vuori 2022.)

Haastateltavien suunniteltu määrä oli viisi. Valitsimme haastateltavat sen perusteella, että heillä on kokemusta maahanmuuttajanuorten kanssa työskentelystä. Tutkimukseen osallistujat pyysimme nuorisotilan työntekijöistä vapaaehtoisuuteen perustuen. Luvat pyysimme kirjallisena suostumuslomakkeen (LIITE 3) avulla. Haastattelut toteutettiin yksilöhaastatteluina, sillä halusimme saada vastauksia perustuen haastateltavien tietoon ryhmän vuorovaikutuksen analysoinnin sijasta.

4.2 Luotettavuus ja eettisyys

Laadullisten tutkimusten luotettavuutta voidaan arvioida laadullisen tutkimuksen yleisillä luotettavuuskriteereillä. Näitä kriteerejä ovat uskottavuus, siirrettävyys, vahvistettavuus ja reflektiivisyys. (Kylmä & Juvakka 2007, 128.) Tutkijan suhde tutkittavaan kertoo tutkimuksen luotettavuudesta, joten me asemoimme itsemme suhteessa tutkittaviin. Arvioimme, kuinka me vaikutamme aineistoomme ja tutkimusprosessiin. Otimme huomioon myös sen, että tutkimuksemme tutkimuskohde ja tulkitsemamme materiaali ovat yhteensopivia, eikä teorianmuodotukseen tule vaikuttamaan epäolennaiset asiat.

Laadullisessa tutkimuksessa eettisyys ja siihen liittyvät kysymykset ovat yhteydessä tutkimuksen kaikkiin vaiheisiin, aiheenvalinnasta tutkimustulosten julkaisuun ja lopulta aineistojen arkistointiin (Kallinen & Kinnunen). Tutkimuseettinen neuvottelukunta on laatinut tutkimuseettisen ohjeen hyvästä tieteellisestä käytännöstä. Siinä kerrotaan, että tutkimuksessa tulee noudattaa tiedeyhteisön tunnustamia toimintatapoja eli rehellisyyttä, yleistä huolellisuutta ja tarkkuutta tutkimustyössä, tulosten tallentamisessa ja esittämisessä sekä tutkimusten ja niiden tulosten arvioinnissa. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2021.) Nämä käytännöt ja toimintatavat näkyvät tutkimuksessamme muun muassa siinä, että tietoperustamme on näiden toimintatapojen mukaisesti kerätty. Tutkimukseen osallistujat pyysimme nuorisotilan työntekijöistä vapaaehtoisuuteen perustuen.

Tutkimuseettinen neuvottelukunta on laatinut ohjeen ihmiseen kohdistuvan tutkimuksen eettisistä periaatteista ja ihmistieteiden eettisestä ennakoarvioinnista Suomessa (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2019, 4). Tutkimuksemme kohdistui ihmisiin, joten näiden eettisten periaatteiden noudattaminen on tärkeää. Ohjeessa on ensimmäisenä yleiset periaatteet, joissa sanotaan, että tutkijan tulee kunnioittaa perustuslain mukaisia oikeuksia. Yleisissä periaatteissa sanotaan myös, että tutkijan tulee toteuttaa tutkimuksensa siten, että tutkimuksesta ei aiheudu tutkittavina oleville ihmisille,

yhteisöille tai muille tutkimuskohteille merkittäviä riskejä, vahinkoja tai haittoja. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2019, 7.) Seuraavassa kohdassa ohjeistetaan tutkittavan kohtelusta ja oikeuksista. Kun tutkittava antaa tietoon perustuvan suostumuksen ja osallistuu tutkimukseen, on hänellä oikeus osallistua vapaaehtoisesti, mutta myös kieltäytyä osallistumasta, keskeyttää osallistumisensa milloin tahansa ilman kielteisiä seurauksia ja peruuttaa suostumuksena osallistua tutkimukseen. Hänellä on myös oikeus saada tietoa tutkimuksen sisällöstä, henkilötietojen käsittelystä ja tutkimuksen käytännön toteutuksesta, saada ymmärrettävä ja totuudenmukainen kuva tutkimuksen tavoitteista sekä osallistumisesta mahdollisesti koituvista haitoista ja riskeistä. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2019, 8–9.) Näitä periaatteita noudatimme tutkimuksessamme. Tiedotimme tutkimukseen osallistuvia heidän oikeuksistaan ja lähtökohtanamme tutkimuksessamme oli ihmisarvon kunnioittaminen.

Tietosuoja-asioita ohjaavaa lainsäädäntöä on muun muassa EU:n tietosuoja-asetus ja tietosuoja-laki. EU:n tietosuoja-asetus lisää henkilötietojen käsittelyn avoimuutta ja läpinäkyvyyttä sekä vahvistaa rekisteröityjen oikeuksia valvoa henkilötietojensa käsittelyä. (Arene Ry 2019, 11.) Tietosuojalaki täydentää ja täsmentää EU:n tietosuoja-asetusta. Tietosuojalain 4§ säädetään oikeudesta käsitellä henkilötietoja esimerkiksi tieteellistä tai historiallista tutkimusta ja tilastointia varten. (Tietosuojalaki 1050/2018, 4§.) Yksityisyyden suoja on yksi tärkeistä asioista, joita tutkimusprosessissa tulee huomioida. Noudatimme TENK:in ohjeistusta tähän liittyen ja laadimme tiedonhallintasuunnitelman. Emme käsittele henkilötietoja tutkimuksessamme. Kaikki haastateltavamme olivat anonyymejä vapaaehtoisia nuorisotilan ammattilaisia. Haastateltavat ovat meille tuntemattomia henkilöitä.

4.3 Analysointi

Litterointi tarkoittaa puheen ja toiminnan purkamista kirjoitettuun muotoon ja se on ensimmäinen vaihe analyysissä. Litterointi mahdollistaa tutkijan tutustumisen aineistoonsa. (Kallio n.d.) Litteroimme koko aineistomme sanasta sanaan, joka auttoi meitä varmistamaan, että emme ohittaneet haastatteluista mitään tärkeää. Valitsimme analysointitavaksemme teemoittelun ja analysoimme aineiston teorialähtöisesti teemoittain. Teorialähtöisessä tutkimuksessa tutkimusaineiston analyysi perustuu olemassa olevaan malliin tai teoriaan. Valmis malli ohjaa siis aineiston analyysia. (Tuomi & Sarajärvi 2002, 99.) Tutkimuksen pohjateorianä on akkulturaatioteoria, josta jakautuu useampi teema, joiden perusteella analysoimme aineiston. Aloitimme teemoittelun nostamalla keskeisimmät teemat teoriasta analyysimme. Kävimme aineistoamme läpi ja värikoodasimme teemoihin sopivat

kohdat. Käydessämme läpi aineistoa nousi aineistolähtöisesti tarve uudelle teemalle perheiden vaikutuksesta kotoutumiseen. Tämä tuli vahvasti teemana esiin, jonka vuoksi emme voineet sitä ohittaa. Kävimme aineiston useasti läpi värikoodaten myös uuden teeman. Värikoodauksen jälkeen siirsimme alkuperäiset ilmaiset taulukkoon teemoittain. Seuraavaksi kävimme taulukon läpi uudelleen ja jäsensimme teemat tarkentavaan ja selittävään luokkaan. Havainnollistamme teemoittelua alla olevalla taulukolla (taulukko 1). Käytimme alkuperäisiä litteroituja aineistokatkelmia tukena tuloksiamme esittelyssä. Aineiston tulkitsemisen ja analyysin tekemisen läpinäkyväksi tutkija voi osoittaa käyttämällä aineisto-otteita tuloksissa. Tällainen toimintatapa vahvistaa tutkimuksen validiteettia. (Kallio n.d.)

Taulukko 1: Teemoittelun havainnollistaminen

Alkuperäinen ilmaisu	Teoria-/aineistolähtöinen teema	Teemaa tarkentava luokka	Teemaa selittävä luokka
H5:K1 Yksi niistä isoista ongelmista maahanmuuttajanuorille on se, että kotona on vähän eri kulttuuri, kun koulussa ja saat-taisi haluta, vaikka seurustella tai vastaa-vaa ja sitten se ei ole kotona niin hyväksyttyä.	Perheiden vaikutus	Kulttuurierot	Kotimaan kulttuurin vaikutus kotoutumiseen
H5:K2 Ehkä tämmöisenä, mutta en tiedä miten sitä niinku voisi voisi vielä parantaa. Koska sehän se tietenkin olisi, että niinku vanhempia perehdyt-täs ja kouluttas. Mutta se on tosi vaikeata, koska heillä on kuitenkin se kulttuuri niin sy-vällä sitten.	Perheiden vaikutus	Vanhempien kotoutu-minen	Vanhempien kotoutu-misen tukeminen

5 TULOKSET

5.1 Perheiden vaikutus maahanmuuttajanuorten kotoutumiseen

Perheiden vaikutus maahanmuuttajanuorten kotoutumiseen tuli teemana vahvasti esiin haastatte-
luissa. Haastateltavat nostivat esille sen, että maahanmuuttajavanhemmat haluavat pitää vahvasti
omasta kotimaan kulttuuristaan kiinni ja haluaisivat nuorienkin pitävän pelkästään omasta kulttuu-
ristaan kiinni. Kuitenkin nuorten käyttäytymiseen vaikuttaa osaltaan valtakulttuuri ja sen piirteet, ja
tätä kaikki vanhemmat eivät ymmärrä ja halua hyväksyä. Tämä aiheuttaa nuorille ristiriitaa kulttuuri-
identiteetin muodostamisessa, koska he haluavat pyrkiä hybridi-identiteettiin, mutta perheestä tu-
leva paine vaikeuttaa sitä.

*”Yksi niistä isoista ongelmista maahanmuuttajanuorille on se, että kotona on vähän eri
kulttuuri, kun koulussa ja saattaisi haluta, vaikka seurustella tai vastaavaa ja sitten se ei
ole kotona niin hyväksyttyä.” (H5:K1)*

Kotimaasta muuttaminen ja kotoutumisprosessi uudessa maassa on usein todella stressaavaa ja
pelottavaa. Uuteen kulttuuriin tutustuminen ja sopeutuminen voi aiheuttaa epävarmuutta ja ahdis-
tusta. Tällaisessa tilanteessa perheen antama tuki on ensisijaisen tärkeää. Perheenjäsenet voivat
antaa emotionaalista turvaa ja helpottaa kotoutumisesta johtuvaa stressiä. Nuoret käyvät läpi vai-
keita kehitystehtäviä, joihin kuuluu muun muassa sopeutuminen murrosiän tuomiin fyysisiin, psyy-
kisiin ja sosiaalisiin muutoksiin sekä vanhemmista irrottautumista. Tämä voi tuoda nuorille paljon
ristiriitaa, koska he pyrkivät itsenäistymään, mutta tarvitsevat kuitenkin vanhempiaan paljon nuo-
ruuden haasteiden ja kotoutumisprosessin tuoman epävarmuuden vuoksi. Haastateltavat kertoivat,
että kaiken tämän lisäksi nuorilla on myös pelkoa hylätyksi tulemisesta. Nuoret pelkäävät ajatusta
siitä, että he joutuisivat perheensä hylkäämäksi, jos he toimivat perheen tahdon vastaisesti kult-
tuuri-identiteetin muodostamisessa.

*”Ne pelkää enimmäkseen sitä et, jos niistä tulee enemmän suomalaisia niin sitten perhe ja
uskonto niinku tavallaan hylkäis heidät. Mutta että jos sille opettais, että se ei tekis niin
sitten se olisi paljon helpompaa yhdistää niitä, että se on ok et jos sä teet tätä asiaa mitä
suomalaiset tekee, että se ei tavallaan ois väärin sitä uskontoa kohtaan tai niitä vanhem-
pien sääntöjä vastaisesti.” (H4:K4)*

Useampi haastateltava kertoi, että heidän mielestään maahanmuuttajavanhempien kotoutumisen tukeminen edistäisi maahanmuuttajanuorten kotoutumista. Kun vanhempia perehdytettäisiin enemmän suomalaisesta kulttuurista, lisäisi se heidän tietoaan suomalaisesta kulttuuri- ja elämäntavista ja selittäisi heille nuorten käyttäytymistä. Haastateltavien näkökulmasta tämä myös mahdollistaisi vanhempia opettamaan lapsia suomalaisesta kulttuurista. Tärkeää on myös tukea maahanmuuttajavanhempien vanhemmuutta, joka on kotoutumisprosessin vuoksi suuressa muutoksessa. Vanhemmuutta haastaa nuorten identiteetin ja elämäntavan muutokset. Kun vanhempia tuettaisiin monipuolisesti, olisi nuorilla helpompi muodostaa kulttuuri-identiteettiä. Tämä myös tukisi erityisesti tyttöjen kotoutumista, jonka haasteista kerromme lisää separaation yhteydessä.

”No sillä tavalla, että perehdyttäs niitä enemmän ja sitten silleen, että myös vanhempia että et. Se, että ei ois vanhemmiltakaan niin paljon painetta, että kun vanhemmat tietäis miten suomalaiskulttuuri toimii, niin ne sitten tietäisivät sitten sen opettamisen lapsille.” (H4:K2)

5.2 Separatio ja assimilaatio

Haastateltavat kertovat, että maahanmuuttajanuoret hakeutuvat usein kotoutumisprosessin alussa vuorovaikutukseen saman tai samantyyppisen kulttuurin edustajien kanssa, koska kokevat sen olevan turvallisempaa. Kulttuurierot voivat johtaa siihen, että nuoret eivät osaa lähestyä muiden kulttuurien edustajia. Tämä johtaa siihen, että kulttuurien välillä ei synny vuorovaikutusta ja nuoret eivät akkultturoidu. Kun suomalaiset ja maahanmuuttajanuoret viettävät aikaa omissa piireissään, eivät he opi toistensa kulttuurista ja ymmärrä erilaisia kulttuuri- ja elämäntavotteita.

”Sillä tavalla, että eivät välttämättä saa kavereita ja sitten ne on aika paljon toistensa kanssa, koska ne ei tiedä miten lähestyä muita nuoria, koska se kulttuuriero on niin suuri. Ja koska suomalaisetkaan nuoret ei tiiä niitten kulttuurista mitään ja sitten siinä tulee vähän silleen, että kuka toi on, miksi toi käyttäytyy tolleen tai pukeutuu tolleen.” (H4:K3)

Haastateltavat nostivat esille myös sen, että perheiden vaikutus näkyy myös valtakulttuurista eristytymisessä. Osa maahanmuuttajavanhemmista voivat ajatella nuorisotilalla tapahtuvan toiminnan ja aktiviteetit mielestään liian suomalaisena. Tämä johtaa siihen, että he eivät halua nuorten olla nuorisotalon toiminnassa mukana. Nuoriin tämä puolestaan vaikuttaa siten, että he eivät ole enää toiminnassa mukana, sillä he ajattelevat sen olevan väärin eivätkä uskalla toimia perheen tahdon vastaisesti. Tämä voi johtaa nuorten separaatioon valtakulttuurista, koska yhteydet vapaa-ajalla valtakulttuurin edustajiin katkeavat.

”Täällä joskus on näkynyt vanhempia ja ne on niinku kattonu sitten, että tää meno on tämmöistä niin sitten ne on että joo että ei ja ei tommoiseen, että tavallaan tuo on liian suomalaista. Kun meillä on kuiteskin omat tavat ja maahanmuuttajilla on ne omat niin sitten se, että jos niinku ne kertoo, vaikka lapsetkin jotain niin sitten ne voi olla sillä, että joo, no ei me tommoiseen lähetä mukaan, että tavallaan että ei ole ok. (H2:K6)

Kulttuuripiirteet vaikuttavat myös siihen, pääsevätkö nuoret ollenkaan nuorisotilalle. Joissakin kulttuureissa tyttöjen tehtävänä on hoitaa nuorempia sisarusiaan, joka johtaa siihen, etteivät he käy kouluja tai harrasta mitään. Koska he eivät vietä aikaansa kodin ulkopuolella, haastaa se heitä muodostamaan vuorovaikutussuhteita valtakulttuurin edustajien kanssa ja täten ei tue heidän kotoutumistaan.

”No kyllähän se voi tehdä haasteita siihen, että heidän perheessä toimitaan just näin ja näin. Ja sitten miten meilläkin on, että nuorilla ois koulua ja harrastuksia ja tälleen niin sitten kun heidän kotimaassa vanhemmat sisarukset hoitaa ne pienemmät lapset. Kyllä se on vaikeempi silloin niinku esimerkiksi niiden somalityttöjen, jotka tekee, vaikka kotona näin niin päästä tietenkin mukaan. Ei niitä näy täällä nuokkarillakaan niin paljoa kun ne on siellä kotona ja sitten musta tuntuu, että ne jää kuiteskin vielä ulkopuolelle.” (H2:K5)

Haastateltavat nostivatkin esille, että tytöille kohdennettava kotoutuminen olisi tärkeää. Esimerkiksi tyttökerhojen kautta maahanmuuttajataustaisilla tytöillä olisi mahdollisuus päästä vuorovaikutukseen valtakulttuurin edustajien kanssa. Tyttökerhot voisivat myös edistää sitä, että maahanmuuttajavanhemmat kokisivat turvalliseksi päästää nuoret kerhoihin, jonka kautta separaation riski pieneni.

”Tehtiin tämmöisiä tyttö kerho ja sun muuta. Vähän niinku teini ikäisille tytöille ja melkein täysi ikäisille ja taisi olla täysi ikäisikin. Tämä eräs henkilö piti niitä, kun esim siinä kulttuurissa mistä he oli tullut pääsääntöisesti niin tytöt oikeastaan oli kotona, hoiti pienempiä sisarusia, kotiaskareita. – – suurimpana esimerkkinä kun se kulttuuri on ehkä tyttöjä kohtaan usein semmoinen, niin sitten se kotoutuminen on hyvin vaikeeta, jos et pääse kouluun ja saa tehtyä siellä kavereita. Tietenkin he kävi koulussa ja näin pois päin mutta olis tärkeintä saada vapaa-aikaakin varsinkin nuorilla. (H5:K5)

Nuorisotilan työntekijöiden näkökulmasta nuoret kokevat paineita jonkin verran assimiloitumiseen. Paineessa ei ole niinkään kyse tarpeesta suomalaistua vaan siitä, että nuoret eivät halua kokea olevansa erilaisia kuin muut. Usein nuorilla on erityisesti murrosiässä tarve tuntea kuuluvansa joukkoon ja tällöin erilaisuuden tunnetta voi olla erittäin vaikeaa käsitellä.

”Eihän kaikki välttämättä halua suomalaistua, mutta kaikki ei halua olla erilaisia. Ehkä se on se semmoinen erilaisuuden tunne, joka sitten tuo kielteisiä vaikutuksia. Koska oot erilainen niin sua saatetaan vaikka kiusata tai muuta vastaavaa. Tai sä tunnet itsesi erilaiseksi, niin varsinkin nuorilla se on hyvin vaikea miettiä sitä, että on erilainen.” (H5:K4)

5.3 Monikulttuurisuus ja hybridi-identiteetti

Akkulturaation ytimessä on kulttuurien välinen vuorovaikutus ja sen vaikutus maahanmuuttajanuorten kotoutumiselle. Nuorisotilan työntekijät näkevät, että kulttuurien välisellä vastavuoroisella vuorovaikutuksella on paljon hyötyä kotoutumisprosessissa. Kun suomalainen ja maahanmuuttajanuori ovat sosiaalisessa vuorovaikutussuhteessa keskenään, tukee se heidän ymmärrystensä toisesta kulttuurista ja ihmisestä sekä luo yhteisiä kiinnostuksen kohteita, joihin voi samaistua. Keskinäinen vuorovaikutus tukee maahanmuuttajanuorten kotoutumista, sillä hän saa muodostettua siteitä valtakulttuurin edustajien kanssa ja oppii valtakulttuurista erilaisia tapoja. Suomalainen nuori puolestaan oppii maahanmuuttajanuoren kulttuurista, joka avartaa hänen näkökulmiaan ja auttaa hyväksymään erilaisuutta. Toimiva sosiaalinen vuorovaikutus tukee hyvinvointia, ja täten luo onnistumisia niin sosiaalisessa vuorovaikutuksessa kuin nuoren arjessa, kuten koulussa ja harrastuksissa.

”Kaveri piireissä on sekä että kavereita ja sitten niinku suhtautuminen kaikkiin meihin aikuisiin muuttuu varmaan jollakin tapaa. Niin me ymmärretään. He ymmärtää meitä. Me ymmärretään heitä. Sitten se kunnioitus, että kunnioitetaan – – kaikkia kulttuureita, niin – – sen oivaltaa paikassa missä käy eri maalaisia. Niin on se paljon helpompaa siis sopeutua mihin tahansa ryhmään.” (H1:K6)

Haastateltavat kertovat, että nuorisotilat ovat merkittäviä paikkoja kotoutumisen tukemiselle. Niissä nuoret eri taustoista kohtaavat toisensa ja ovat keskenään vuorovaikutuksessa. Nuorisotilan työntekijät kokevat, että kulttuurien väliseen vastavuoroiseen vuorovaikutukseen tulisi kannustaa vielä lisää. Haastateltavat kertovat kokevansa tärkeäksi, että myös vanhempia saataisiin aktivoitua yhteisiin tapahtumiin, jossa valtakulttuurin ja vähemmistökulttuurin edustajat olisivat vuorovaikutuksessa keskenään. Näin he muodostaisivat kulttuurien välistä vuorovaikutusta, joka edistää kotoutumista ja tukee ymmärtämään muita kulttuureita. Tämä heijastuu myös maahanmuuttajanuorten kotoutumiseen, kun vanhempien ymmärrys valtakulttuurista vahvistuu.

”Mun mielestä tällaiset nuokkarit missä ne käy on mahtavia paikkoja siihen, että täällä kaikki on samanarvoisia ja meillä on tiettyjä sääntöjä esim. kun uskonnoista voidaan keskustella, mutta ei aleta niinku dissaa ketään siitä, että kuuluu eri uskoon. Täällä me

saadaan tavallaan vähän sotkettua sitä niitten pakkaa, että oikeasti nyt on pakko tutustua välillä muihinkin ja kaikki tommoiset tapahtumat, missä saa niitä maahanmuuttajia varsinkin enemmän lähtemään, on älyttömän hyviä, että tutustuu ne ihmiset ja sitten sitä kautta niinku kotoutuu paremmin. – – sit sieltä tuleekin yhteisiä jotain juttuja heille ja huomataankin että hei että noillahan onkin samat jutut.” (H2:K8)

Nuorisotiloilla kuitenkin näkyy, että maahanmuuttajanuoret kokevat ristiriitaa kulttuuri-identiteetisään. Heidän päässään kotimaan kulttuuri sekä valtakulttuuri käyvät kamppailua keskenään. Siihen myös vaikuttavat kotona asetetut säännöt ja asenteet valtakulttuuria kohtaan. Nuorisotiloilla maahanmuuttajanuoret pyrkivät tasapainottelemaan valtakulttuurin ja oman kotimaan kulttuurin kanssa, joka näyttäytyy muun muassa heidän käyttäytymisessään. Ristiriidat kulttuuri-identiteetissä voivat olla todella hämmentäviä nuorille, erityisesti, kun he samalla kasvavat ja kehittyvät hiljalleen aikuisiksi.

”Mä näen ristiriitaa niinku heillä varmaan itsellä siellä pään sisällä, että tota monet suomalaiset tavat sitten ne haluaisi omaksua ihan selkeästi, mutta sitten kulttuuri on takana niin vahvasti ja koti kotoa tulee se opetus, että ei voi tehdä niitä asioita.” (H1:K2)

Akkulturaation keskiössä ei ole pelkästään maahanmuuttajien sopeutuminen osaksi valtakulttuuria, vaan erityisesti myös valtakulttuurin edustajien asenteiden muutos eri kulttuureja kohtaan ja niiden hyväksyminen. Asenteiden muuttuminen mahdollistaa avaran ja avoimen suhtautumisen eri kulttuureihin ja tukee vähemmistökulttuurien edustajia kokemaan olonsa tervetulleeksi. Tämä edistää kotoutumisprosessia ja avaa lisää kontakteja, jossa enemmistö- ja vähemmistökulttuurien edustajat ovat vuorovaikutuksessa. Enemmistökulttuurin asenteiden muutos avaa väylän monikulttuurisuuteen.

”Siis ehkä meidän suomalaisten pitäisi jotenkin ajatella sitä kulttuurillista perimää tarkemmin harkiten. – – me ollaan joskus ihan jopa vihaisia, että miksi ne puhuu aina ja miksi se noin käyttäytyy. – – ehkä meissä suomalaisissakin on semmoista ymmärtämättömyyttä sitä kohtaan, varsinkin semmoisilla, jotka eivät ole olleet niin tekemisissä näiden kanssa, niin hyvin paljon ne tuomitaan sitten.” (H1:K4)

Haastateltavat nostivat esille, että nuorisotilan työntekijöinä he pystyvät tukemaan nuoria hybridi-identiteetin muodostamisessa. Nuorisotilan työntekijöinä he voivat käydä nuorten kanssa vasta-uuoroista keskustelua ja antaa tukea sekä neuvoja objektiivisesta näkökulmasta. Nuorisotilalla käyminen on nuorille avointa ja vapaaehtoista ja siellä nuorisotyöntekijät ovat saatavilla matalalla kynnyksellä, joka osaltaan helpottaa avun tai neuvojen pyytämistä.

”Me kuunnellaan, eikä ollut siinä samassa kulttuurissa välttämättä, kun he. Mutta kuitenkin kunnioitetaan sitä heidän kulttuuria, mutta annetaan myös semmoista vastakaikua muualtakin ja neuvoja, niin ehkä se on sitä parasta tukea esimerkiksi just näissä, mitä oli, että ei välttämättä kotoa saa muuttaa.” (H5:K8)

Haastateltavat nostivat myös sosiaalisen median luoman tuen merkityksen esille. Sosiaalinen media on nykypäivänä erittäin tärkeää nuorille, sillä sen kautta luodaan uusia ystävyys-suhteita. Sieltä on myös mahdollista saada muun muassa vertaistukea ja neuvoja kaikenlaisiin tilanteisiin ja asioihin. Haastateltavat näkivät, että kulttuurit myös muovautuvat helposti monikulttuurisemmaksi sosiaalisen median avulla.

”Todennäköisemmin varmaan se olisi nuoriso, jolla nimenomaan yhdistyy vähän se kulttuuri ja sitten mä luulen, että ajan kanssa heidän kulttuuri varmaan myös mukautuu ja muuttuu sitten samalla lailla todennäköisesti niinku meidänkin kulttuurikin vaikka meidän kulttuuri varmaan hitaammin, kun se menee yleensä toi internetin kautta.” (H3:K7)

Haastateltavien mukaan nuorisotiloilla näkyy myös nuorilla paljon hybridi-identiteettiä. Nuorten käyttäytymisestä näkyy se, että he kokevat oman kotimaan kulttuurinsa tärkeäksi ja kunnioittavat sitä. Tämän lisäksi kuitenkin kotimaan kulttuurin ja valtakulttuurin kulttuuripiirteet yhdistyvät ja nuoret näkevät kulttuuri-identiteettinsä monimuotoisena ja muovaantuvana.

”Niillä on just se oma kulttuurihan on tosi vahva, mutta se on mun mielestä tosi hyvä, että ne kuiteskin ottaa tiettyjä niitä malleja niinku meiltä täältäkin esimerkiksi ihan kantasuomalaisilta nuorilta ja toimii sitten tavallaan niiden mukaan niin sehän auttaa huomattavasti sitten siinä, että ne pääsee paremmin mukaan omiin juttuihin.” (H2:K7)

6 JOHTOPÄÄTÖKSET

Haimme tutkimuksellamme vastauksia siihen, miten nuorisotilan työntekijät näkevät maahanmuuttajanuorten kotoutumisen akkulturaation näkökulmasta. Keskeisin johtopäätöksemme on, että nuorisotilan työntekijät näkevät akkulturaation eri ilmentymismuotojen näkymisen maahanmuuttajanuorten elämässä. Toinen johtopäätös on, että nuorisotilan työntekijät näkevät akkulturaatioon eri ilmentymismuotojen vaikuttavan kotoutumiseen eri tavoin. Perheiden vaikutus maahanmuuttajanuorten kotoutumiseen tuli tutkimuksessamme vahvasti esiin ja siitä johtopäätöksenä on, että nuorten perheillä on vaikutus jokaiseen akkulturaatioon eri ilmentymismuotoon.

Tuloksemme osoittivat, että nuoren elämässä ei näy sääntillisesti vain yhtä ilmentymismuotoa, vaan ne vaihtelevat elämäntilanteen mukaan ja kenen seurassa he ovat. Ilmentymismuotojen, eli monikulttuurisuuden, assimilaation, separaation ja marginalisaation, sekoittuminen nuoren elämässä vie nuorta kohti hybridi-identiteettiä. Schubertin (2013, 66) tutkimus vahvistaa johtopäätöstämme siten, että maahanmuuttaja voi ajan ja elämäntilanteidensa vaihtelunsa mukaan käyttää eri akkulturaatioon ilmenemismuotoja. Lisäksi selkeä jako ei ole arkielämässä yleistä ja maahanmuuttaja hyödyntää kotoutumisprosessinsa aikana eri ilmenemismuotoja vaihtelevasti.

6.1 Perheiden vaikutus

Maahanmuuttajanuorten kotoutumiseen on todettu vaikuttavan vahvasti perhe-elämä ja vanhemmat. Uskomukset, arvot ja kulttuuriset käsitykset ohjaavat vanhemmuutta. Kotoutumisprosessi muuttaa usein maahanmuuttajavanhempien vanhemmuuden käytäntöjä ja arvoja. Lasten ja nuorten kasvatukseen liittyen voi maahanmuuttajavanhempien ja yhteiskunnan välillä olla yhteen sovitamattomia eroja. Kun tarkastellaan koko perheen sopeutumista, nähdään nuorten olevan monesti tärkeässä roolissa. Nuoret usein auttavat ja tukevat vanhempiaan arkiaskareissa ja ottavat kasvatustavasta nuoremmista sisaruksista. Tämä johtuu siitä, että nuorilla on usein etulyöntiasema kulttuurisissa tiedoissa ja taidoissa vanhempiensa nähden, joten he voivat tukea vanhempien sopeutumista auttamalla heitä. Tätä on kuitenkin kritisoitu paljon, koska muuttuneet roolit ja vanhempien tukeminen voi olla nuorille raskasta ja hämmentävää. (Alitolppa-Niitamo ym. 2013, 96–100.) Tutkimuksemme tulokset kertovat samaa perheiden vaikutuksesta kotoutumiseen. Tuloksissamme tuli

ilmi samaa kritiikkiä muuttuneista rooleista ja vanhempien tukemisesta, koska raskauden ja hämmentävyyden lisäksi se erityisesti tyttöjen kohdalla hidastaa tai jopa estää kotoutumisprosessin kokonaan.

Haastateltavat toivat esille kotoutumisprosessin tuoman stressin ja epävarmuuden sekä vanhemmille että nuorille. Schubertin (2013, 63) mukaan kaikille maahanmuuttajille on yhteistä se, että muuttaminen on rasittavaa ja stressiä tuottavaa. Tuloksemme osoittavat, että haastateltavat näkivät myös nuoren kehitystehtävien tuovan lisää haasteita ja ristiriitoja kotoutumisprosessiin. Schubert (2013, 71) on myös todennut, että nuoren tyyppillisen kehitystehtävän eli itsenäistymiseen pyrkiminen voi synnyttää ristiriitoja muun muassa vanhempien ja suvun kanssa. Erityisesti varhaisnuoruudessa näkyy nuoren tarve itsenäistyä, mutta myös avun ja läheisyyden tarve vanhemmiltaan (Marttunen ja Karlsson 2013, 8).

Tuloksistamme käy ilmi, että haastateltavien näkökulmasta joissakin kulttuureissa erityisesti vanhempien tyttöjen vapaa-aika on hyvin vähäistä, koska he ovat pitkälti kotona hoitamassa pienempiä sisarusia ja kotiaskareita, joka vaikuttaa heidän kotoutumiseensa negatiivisesti. Sen lisäksi joidenkin maahanmuuttajavanhempien mielestä esimerkiksi nuorisotilatoiminta ei ole soveliasta heidän nuorilleen ja he kieltävät siihen osallistumisen. Tuloksiamme vahvisti Harisen (2005, 38) väli-raportti, jossa todetaan, että vapaa-aika saa erilaisia merkityksiä riippuen eri kulttuureista ja niissä olevista sukupuolirooleista. Vanhempien ajatukseen, kenen kanssa ja missä nuoren on hyvä viettää vapaa-aikaansa, saattavat vaikuttaa kulttuuriset normit.

6.2 Separatio ja assimilaatio

Berry, ym. (1992, 278) mukaan osa maahanmuuttajista pyrkii separaatioon eli eristäytymään valtakulttuurista ja pitämään vain oman kotimaan kulttuurinsa. Haastateltavat korostivat useampien maahanmuuttajavanhempien halua pitää kiinni vain omasta kulttuuristaan ja tahtoa, että nuoretkin toimisivat niin. Tutkimuksemme tuloksemme osoittavat, että tällainen vanhempien vaikutus nuoriin vaikeuttaa heidän kotoutumisprosessiaan. Schubertin (2013, 72) tutkimuksessa näkyy, että nuoren välinpitämättömyys omaa kulttuuriaan kohtaan tai kiinnostus ja hyväksyvä asenne muita kulttuureja kohtaan voi tuottaa ongelmia tällaisissa perheissä. Tuloksistamme tuli ilmi, että maahanmuuttajavanhempien kotoutumisen tukeminen on tärkeää muun muassa siksi, että tällaiset ongelmat ja ristiriidat perheissä eivät estäisi maahanmuuttajanuorten kotoutumista.

Useimmat maahanmuuttajanuoret hakeutuvat kotoutumisprosessin alussa saman tai samantyyli-
sen kulttuurin edustajien kanssa vuorovaikutukseen turvallisuuden tunteen vuoksi. On kuitenkin
tärkeää, että maahanmuuttajanuoria kannustetaan olemaan vuorovaikutuksessa myös valtakult-
tuurin edustajien kanssa, jotta maahanmuuttajanuorten kotoutuminen edistyisi ja vältettäisiin sepa-
raatiota. Honkasalo, Souto ja Suurpää (2007, 69) ovat todenneet, että monikulttuurisessa nuorisotyössä nuorten välisiä ryhmärajoja tulee olla valmiita häivyttämään, jotta nuorten välistä vuorovai-
kutusta pystyttäisiin lisäämään.

Tutkimuksemme tuloksista ilmenee myös assimilaatio eli vähemmistökulttuurin edustajan halu su-
lautua osaksi enemmistökulttuuria. Haastateltavien näkökulmasta nuoret kokevat jonkin verran pai-
neita assimiloitua, mutta paineessa ei ole taustalla halu suomalaistua vaan nuorten kokemus siitä,
etteivät he halua kokea olevansa erilaisia kuin muut. Taustalla näkyy murrosiän tuoma tarve kuulua
joukkoon, jonka vuoksi erilaisuus voi olla nuorelle vaikea tunne käsitellä. Harinen ja Suurpää (2003,
10) toteavat myös, että yksi nuorten tarve on ikäistensä joukkoon hyväksytyksi tuleminen. Osa
nuorista näkee erilaisuuden oikeuttavan ulosjättämiseen, joka vaikeuttaa erilaisuutta kohtaavien
nuorten hyväksytyksi tuleamista.

6.3 Monikulttuurisuus ja hybridi-identiteetti

Nuorisotilan työntekijät näkevät maahanmuuttajanuorten kotoutumisprosessille erittäin tärkeäksi
kulttuurien välisen vuorovaikutuksen eli monikulttuurisuusmallin. Haastattelujen perusteella tote-
amme, että monikulttuurisuutta näkyy nuorisotiloilla jonkin verran. Haastateltavat näkevät, että nuo-
ret kokevat paljon ristiriitaa oman kotimaan kulttuurinsa ja valtakulttuurin välillä ja perheet vaikutta-
vat tähän osaltaan. Harinen ym. (2003, 6–7) kirjoittavat maahanmuuttajanuorten olevan intensiivi-
sesti jäsenyysneuvottelujen keskellä. Nuoret käyvät läpi ristiriitoja suhteestaan valtakulttuuriin ja
oman kotimaan kulttuurinsa perinteisiin ja aikuisiin. Tämän lisäksi tuloksistamme käy ilmi nuorten
kehitystehtävän eli vanhemmista irrottautumisen luovan lisää ristiriitaa. Hoikkala ja Sell (2014, 11)
toteavat, että nuorisotyö tapahtuu juuri siinä elämänvaiheessa, jossa nuoren kehitystehtävänä on
irrottautua vanhemmistaan.

Haastateltavat näkevät, että nuorisotilat ovat paikkoja, joissa monikulttuurisuutta syntyy, koska siellä käy sekä valtakulttuurin että vähemmistökulttuurien edustajia. Kuitenkin Honkasalon ja Kivijärven (2011, 112) raportissa todetaan, että nuorisotilat saattavat jakautua erityisesti suurissa kaupungeissa valtakulttuurin ja vähemmistökulttuurien edustajien mukaan. Nuorisotilat saavat siten herkästi maahanmuuttaja- tai suomalaistalon maineen. Haastateltavamme olivat nuorisotiloilta, joilla on maahanmuuttajatalon maine mutta siellä käy myös suomalaisia nuoria.

Nuorisotilan työntekijät kokevat olevansa saatavilla nuorille matalalla kynnyksellä, joten heiltä on helpompi hakea tukea ja neuvoa. Haastateltavat näkivät, että neuvojen ja tuen helposti saatavilla oleminen edistää kotoutumista. Nuorisotyön piiriin ovat tervetulleet mukaan kaikki nuoret taustasta riippumatta ja nuorisotyöntekijät ovat saatavilla matalalla kynnyksellä (Kotoutumisen osaamiskeskus 2021).

Tuloksissamme korostuu, että akkulturaatioissa ei ole vain kyse vähemmistökulttuurien edustajien sopeutumisesta valtakulttuuriin, vaan myös valtakulttuurin muovautumisesta avoimemmaksi ja hyväksyttävämmäksi muita vähemmistökulttuureja kohtaan, jotta vähemmistökulttuurin edustajat kokevat olonsa tervetulleeksi valtakulttuurissa. Chrysochoou (2009, 81) toteaa, että sekä valta- että vähemmistökulttuurin pitää uudelleen määritellä tapa, miten he tarkastelevat itseään, ja samaan aikaan ylläpitää jatkuvuutta sekä tiedostaa toisten olemassaolo. Valtakulttuurin tulee siis uudelleen määritellä heidän identiteettinsä sekä tapa nähdä maansa ja tulevaisuutensa. Myös Alitolppa-Niitamo ja Säävälä (2013, 6) ovat kirjoittaneet, että sopeutumisprosessi on kaksisuuntainen ja myös suomalaisen yhteiskunnan ja organisaatioiden tulee sopeutua muuttuvan tilanteen luomiin tarpeisiin. Yhteiskunnan sopeutuvuutta voidaan tukea edistämällä yhteiskunnan vastaanottavuutta, jonka avulla pystytään muun muassa vaikuttamaan sellaisiin rakenteisiin, jotka aiheuttavat eriarvoisuutta (Työ- ja elinkeinoministeriö 2021, 16–17).

Nuorisotilat ovat tärkeitä paikkoja kotoutumisen tukemiseen ja kulttuurien välisen vuorovaikutukseen. Haastateltavat kuitenkin totesivat, että kulttuurien väliseen vuorovaikutukseen tulisi kannustaa vielä lisää. Tämä mahdollistaisi myös hyvien väestösuhteiden kehittymistä (Työ- ja elinkeinoministeriö 2021, 17). Tuloksissamme korostuu myös nuorisotilan työntekijöiden näkökulma siitä, että myös vanhempia pitäisi saada mukaan erilaisiin tapahtumiin, jossa valta- ja vähemmistökulttuurin edustajat olisivat vuorovaikutuksessa keskenään. Kulttuurien välinen vuorovaikutus tukisi myös vanhempien kotoutumista ja edistäisi ymmärrystä valtakulttuurista. Honkasalo ym. (2007, 67) ovat kirjoittaneet, että monikulttuurisessa nuorisotyössä yhteistyö perheiden ja vanhempien kanssa

on keskeistä. Heidän tutkimuksessaan huomattiin, että vanhempien luottamus nuorisotoimintaan kasvoi, kun vanhemmat tulivat tietoisiksi nuorisotoiminnan sisällöistä ja säännöistä. Yhteistyö perheiden kanssa todettiin olevan myös tapa edistää tyttöjen osallistumista avoimeen nuorisotilatoimintaan.

Tuloksemme osoittavat sosiaalisen median merkittävyyden nuorille ja heidän hybridi-identiteettinsä muovautuvuudelle. Sosiaalisessa mediassa voi luoda uusia vuorovaikutussuhteita, on mahdollista tarjota ja saada vertaistukea ja neuvoja sekä kehittää hybridi-identiteettiä sosiaalisen median globaalin luonteen takia. Iyall Smith (2008, 4) kirjoittaa, että internetin myötä kulttuurien välinen vuorovaikutus tapahtuu reaaliaikaisesti ja tukee hybridi-identiteetin muodostumisessa. Tuloksistamme myös käy ilmi, että nuorisotiloilla näkyy hybridi-identiteettiä. Maahanmuuttajanuorista ilmenee nuorisotiloilla se, että he näkevät oman kotimaan kulttuurinsa tärkeäksi ja kunnioittavat sitä, jonka lisäksi he yhdistävät oman kotimaan kulttuurin ja valtakulttuurin piirteitä ja näkevät kulttuuri-identiteettinsä monimuotoisena ja muovautuvana. Iyall Smith (2008, 3) kirjoittaa, että eri identiteetit eivät assimiloitu osaksi toista, vaan kulttuuripiirteet yhdistyvät ja luovat ikään kuin uuden identiteetin.

7 POHDINTA

Opinnäytetyömme edisti ammatillista kasvuamme sosionomin kompetenssien osa-alueilta. Aiheesamme on paljon eettisiä kysymyksiä, joita joudumme pohtimaan. Meille jo pelkkä aiheen valinta oli eettinen valinta. Maahanmuuttajat kuuluvat yhteiskunnassamme vähemmistöön ja ovat haavoittuvassa asemassa. Me tulevana sosiaalialan ammattilaisina asetuimme yhteiskunnalliselta asemaltaan haavoittuvassa asemassa olevan yksilön ja yhteisöjen puolelle ja edistimme heidän asemaansa. Havainnoimme heidän arkensa mahdollisia riski- ja vahvistavia tekijöitä sekä yhteiskunnan luomia syrjiviä rakenteita. Tutkimusta tehdessämme pidimme huolta, että emme aiheuttaneet tutkimuskohteille merkittävää haittaa koko tutkimusprosessin aikana. Sosiaalialan eettiseen osamiseen kuuluu kulttuurisen moninaisuuden ymmärtäminen sekä vuorovaikutustilanteissa toimiminen sensitiivisesti. Tutkimuksemme lisäsi ymmärrystämme kulttuurisesta moninaisuudesta ja ammattilaisina meidän on tiedostettava, että maahanmuuttajat ovat heterogeeninen ryhmä ja heillä on erilaisia kulttuuripiirteitä ja maailmankuvia.

Tutkimuksemme tuloksissa toteamme, että nuorisotilat ovat nuorille paikkoja, joissa akkulturoituminen mahdollistuu. Tutkimusta tehdessämme kulttuurisensitiivinen työ nousi vahvasti esille. Kävimme paljon keskustelua kulttuurisensitiivisen työn eri osa-alueista ja siitä, kuinka nuorisotilan työntekijöille kulttuurisensitiivisen työotteen osaaminen on oleellinen osa työtä. Tämä vahvisti ajatustamme siitä, että aiheen tutkiminen on tärkeää. Pohdimme myös kulttuurisensitiivisen työn tekemistä sosiaalisessa mediassa. Nykyaikana nuoria on helppo tavoittaa sosiaalisen median kautta, joten ajattelemme että, monikulttuurisen vuorovaikutuksen lisääminen voisi olla mahdollista sen avulla. Nuoret hakevat vertaistukea ja neuvoja sosiaalisesta mediasta ystäviltä ja erilaisilta ammattilaisten ylläpitämillä sosiaalisen median kanavilta, kuten esimerkiksi poikien ja tyttöjen talolta.

Yllätyimme analysointivaiheessa siitä, kuinka paljon perheiden vaikutus kotoutumiseen näkyi aineistossamme. Perheiden vaikutus näkyi vahvasti jokaisessa akkulturaatioteorian ilmentymismuodossa. Useampi haastateltava puhui separaatiosta oikeastaan vain siitä näkökulmasta, että vanhempien vaikutus aiheuttaa sitä nuorille. Marginalisaatiomallia ei näkynyt haastatteluissa yhtään. Pohdimme, että marginalisaation näkymättömyys aineistossa johtuu siitä, että nuoret, jotka ovat marginalisoituneet eivät käy nuorisotilalla, jonka vuoksi nuorisotilan työntekijät eivät ole heidän kanssaan vuorovaikutuksessa. Käsittelimme tuloksissa myös tytöille kohdennettavan kotoutumisen tuen tarvetta ja sen tärkeyttä. Pohdimme että jatkossa voisi olla tarvetta tutkia, miten erityisesti

maahanmuuttajatytöt saataisiin osalliseksi nuorisotilan toimintaan. Ajattelemme, että tällaisella jatkotutkimuksella voitaisiin saada nuorisotilojen monikulttuurisuustyötä edistettyä ja samalla kotoutumisen tukea kohdennettua paremmin. Pohdimme, että toisena jatkotutkimusaiheena voisi olla syvempi tutkimus siitä, miten vanhempien kotoutumisen tukeminen edistää erityisesti maahanmuuttajanuorten kotoutumista.

Analysointia tehdessämme ja tuloksia kirjoittaessamme pohdimme nuorisotilojen jakautumista valtakulttuuriin ja vähemmistökulttuurien mukaan joko suomalaistalon tai maahanmuuttajatalon maineen saaneeksi. Meillä oli haastateltavia kahdesta eri nuorisotilasta, joista erityisesti toisella on vahva maahanmuuttajatalon maine. Analysoinnin perusteella huomasimme, että vahvan maahanmuuttajatalon maineen saaneella nuorisotilalla käy kuitenkin sekä vähemmistökulttuurin että valtakulttuurin edustajia, mutta enemmistö kävijöistä on vähemmistökulttuurin edustajia. Pohdimme, että tuloksiimme todennäköisesti vaikuttaa se, että haastateltavamme olivat maahanmuuttajatalon maineen saaneilla nuorisotiloilla töissä. Haastateltavamme olivat tämän vuoksi paljon vuorovaikutuksessa maahanmuuttajanuorten kanssa, joten heille on muodostunut kokemusta ja tietoa maahanmuuttajanuorten kotoutumisesta.

Tutkimuksemme tavoitteena käytännön toiminnalle on saada lisää tietoa, miten maahanmuuttajanuorten kotoutumista voisi edistää. Ajattelemme, että tuloksissa tuli selkeästi esiin vuorovaikutukseen kannustaminen ja sen tukeminen, joka on oleellinen asia maahanmuuttajanuorten kotoutumisen edistämiseksi sekä hybridi-identiteetin muodostumiselle. Näemme, että nuoria tulee kannustaa hybridi-identiteetin muodostamiseen ja tukea sen muodostumiseen liittyvissä haasteissa. Pohdimme, että maahanmuuttajavanhempien vanhemmuuden tukeminen muutostilanteissa on tärkeää, koska vanhemmuudella on suuri merkitys nuorten kotoutumiseen. Pohdimme, että tuloksistamme ja johtopäätöksistämme on hyötyä sosiaalialan ammattilaisille ja opiskelijoille, koska he pystyvät näiden perusteella kehittämään omaa työskentelyään ja ajattelutapaansa. Tutkimuksemme lisää tietoutta kotoutumisesta ja siihen vaikuttavista asioista, jonka myötä kotoutumisen edistäminen ja tukeminen todennäköisesti helpottuu. Tutkimuksemme myös korostaa sitä, kuinka tärkeä rooli nuorisotiloilla on nuorten kotoutumiselle.

Koko tutkimusprosessimme edisti ammatillista kasvuamme monesta suunnasta. Huomioimme jokaisessa vaiheessa eettisyyden ja luotettavuuden. Aiheemme ajankohtaisuus ja tärkeys poiki paljon keskusteluja ja reflektiivisyyttä meidän tutkijoiden kesken. Aiheemme näytti konkreettisesti

meille, kuinka paljon nuorisotilan toiminnan kautta voi vaikuttaa moneen asiaan. Pohdimme kehittämissuositukseksi nuorisotyölle sitä, että perheet otettaisiin kaikkialla vahvasti osaksi nuorisotilatoimintaa, koska perheillä on niin suuri vaikutus nuoriin. Keskeisenä tutkimuksessamme oli, miten akkulturaatio vaikuttaa maahanmuuttajanuorten kotoutumiseen, mutta pohdimme ja arvioimme myös suomalaisten asenteiden muuttamisen tärkeyttä. Tutkimuksemme myötä osaamme työssämme ottaa huomioon kotoutumisprosessiin vaikuttavat monet asiat ja edistää asiakkaidemme yhteiskunnallista asemaa ja kokonaisvaltaista hyvinvointia.

LÄHTEET

Alitolppa-Niitamo, Anne, Leinonen, Elina 2013. Perhe, nuoret ja maahanmuutto. Teoksessa Olemme muuttaneet – ja kotoudumme. Maahan muuttaneen kohtaaminen ammatillisessa työssä. (toim. Anne Alitolppa-Niitamo, Stina Fågel & Minna Säävälä) Vaasa: Kirjapaino Fram, 96–113.

Arene Ry 2019. Ammattikorkeakoulujen opinnäytetöiden eettiset suositukset. <https://www.arene.fi/wp-content/uploads/Raportit/2020/AMMATTIKORKEAKOULU-JEN%20OPINN%C3%84YTET%C3%96IDEN%20EETTISET%20SUOSITUKSET%202020.pdf?t=1578480382>.

Berry, John, Poortinga, Ype, Segall, Marshall & Dasen, Pierre 1992. Cross-cultural psychology – research and applications. Cambridge: Cambridge University Press.

Crozier, Gill, Reay, Diane & Clayton, John 2018. Working the Borderlands: working-class students constructing hybrid identities and asserting their place in higher education. British Journal of Sociology of Education, 40 <https://nrl.northumbria.ac.uk/id/eprint/39570/1/Crozier%20et%20al%20-%20Working%20the%20Borderlands%20AAM.pdf>.

Harinen, Päivi & Suurpää Leena 2003. Nuoret kulttuurisessa välimaastossa. Teoksessa Kamppailuja jäsenyyksistä – etnisyys kulttuuri ja kansalaisuus nuorten arjessa (toim. Päivi Harinen). Helsinki: Hakapaino Oy, 5–13.

Harinen, Päivi 2005. Monikulttuuriset nuoret, vapaa-aika ja kansalaistoimintaan osallistuminen - tutkimushankkeen väliraportti. Nuorisotutkimusverkosto/nuorisotutkimusseura, verkkojulkaisusarja. <https://www.nuorisotutkimusseura.fi/images/julkaisuja/mitahantekis.pdf>.

Hirsjärvi, Sirkka, Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula 2013. Tutki ja kirjoita. Porvoo: Bookwell Oy.

Hoikkala, Tommi & Sell, Anna 2014. Nuorisotyötä on tehtävä! Teoksessa Nuorisotyötä on tehtävä – menetelmien perustat rajat ja mahdollisuudet (toim. Tommi, Hoikkala & Anna Sell). Helsinki: Hakapaino Oy, 7–17.

Honkasalo, Veronika & Kivijärvi, Antti 2011. Kehittämistyötä monikulttuurisesta näkökulmasta – välähdyksiä nuorisotyön arjesta. Teoksessa Tutkijat ja nuorisotyö liikkeellä – tarkastelussa kaupunkimaisen nuorisotyön kehittämishankkeet (toim. Veronika Honkasalo, Tomi Kiilakoski & Antti Kivijärvi). Helsinki: Unigrafia, 49–152.

Honkasalo, Veronika, Souto, Anna-Mari & Suurpää, Leena 2007. Mikä tekee nuorisotyöstä monikulttuurisen? – kokemuksia, käytäntöjä ja haasteita 10 suurimmassa kunnassa. Nuorisotutkimusseuran verkkojulkaisuja 16. Hakupäivä 6.9.2023. <https://multikult.files.wordpress.com/2008/05/mikae-tekee-nuorisotyosta-monikulttuurisen.pdf>.

Hyvärinen, Matti; Suoninen, Eero & Vuori, Jaana 2022. Haastattelut. Teoksessa Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja (toim. Jaana Vuori). Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. Hakupäivä 1.2.2023. <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/laadullisen-tutkimuksen-aineistot/haastattelut/>.

Iyall Smith, Keri 2008. Hybrid Identities: Theoretical Examinations. Teoksessa Hybrid Identities: Theoretical and Empirical Examinations (toim. Keri Iyall Smith & Patricia Leavy). Leiden: Brill.

Kallio, Aku. Litterointi. Teoksessa Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja (toim. Jaana Vuori). Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. Hakupäivä 15.9.2023. <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/laadullisen-tutkimuksen-prosessi/litterointi/>.

Kiuru, Hanna, Kuusisto Henna, Laulajainen, Jenni & Vuori, Julia (toim.) Sata omenapuuta - Hyvät käytännöt nuorten kotoutumiseen. Humanistinen ammattikorkeakoulu julkaisuja, 40. Juvenes Print-Suomen Yliopistopaino Oy.

Kivijärvi, Antti 2013. Monikulttuurisuus nuorisotyön arjessa. Nuorisotutkimusseura 3/2012, 3–19. Hakupäivä 22.2.2023. <https://elektra.helsinki.fi/oa/0780-0886/2013/2/monikult.pdf>.

Kosonen, Liisa 2001. Maahanmuuttajanuorten tukeminen käytännössä. Teoksessa Monikulttuurinen Suomi (toim. Karmela Liebkind). Helsinki: Gaudeamus, 149–157.

Kotoutumisen osaamiskeskus 2021. 14. Edistetään kotoutumista tukemalla perheitä. Hakupäivä 4.9.2023. <https://kotoutuminen.fi/tuetaan-perheitä>.

Laki kotoutumisen edistämisestä 1386/2010. Hakupäivä 16.1.2023 <https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2010/20101386#L3P30>.

Liebkind, Karmela 2001. Kun kulttuurit kohtaavat. Teoksessa Monikulttuurinen Suomi (toim. Karmela Liebkind). Helsinki: Gaudeamus, 13–27.

Martikainen, Tuomas, Valtonen, Kathleen & Wahlbeck Östen 2012. The Social Integration of Immigrants in Finland. Teoksessa International Perspectives – Integration and Inclusion (toim. James Frideres & John Biles). Kingston: School of Policy Studies, Queen’s University

Marttunen, Mauri & Karlsson Linnea 2013. Nuoruus ja mielenterveys. Teoksessa Nuorten mielenterveyshäiriöt (toim. Mauri Karttunen, Taina Huurre, Thea Strandholm & Riitta Viitalainen) Tampere: Juvenes Print, 7–15.

Mähönen, Tuuli Anna & Jasinskaja-Lahti Inga 2013. Etniset ryhmäsuhteet ja maahanmuuttajien akkulturaatio. Teoksessa Muuttajat – kansainvälinen muuttoliike ja suomalainen yhteiskunta (toim. Tuomas Martikainen, Pasi Saukkonen & Minna Säävälä). Tallinna: Gaudeamus

Opetus- ja kulttuuriministeriö 2019. Maahanmuuttajien koulutuspolut ja integrointi. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2019:1. Helsinki. Hakupäivä 21.1.2023. https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/161285/OKM_1_2019_Maahanmuuttajien%20koulutuspolut.pdf;jsessionid=272FFF704F4A54F4D8244A160D90025C?sequence=1.

Oulun Kaupunki a n.d. Nuorisotilat. Hakupäivä 3.3.2023. <https://www.ouka.fi/oulu/nuoret/nuorisotilat>.

Oulun Kaupunki b n.d. Monikulttuurisuustyö. Hakupäivä 29.8.2023. <https://www.ouka.fi/oulu/nuoret/monikulttuurisuustyö>.

Puukari, Sauli & Korhonen, Vesa 2013. Monikulttuurinen ohjaus kotoutumista tukevassa työssä. Teoksessa Olemme muuttaneet – ja kotoudumme. Maahan muuttaneen kohtaaminen ammatillisessa työssä (toim. Anne Alitolppa-Niitamo, Stina Fågel & Minna Säävälä). Vaasa: Kirjapaino Fram, 32–47.

Saukkonen, Pasi 2007. Maahanmuutto, monikulttuurisuus ja kulttuuripolitiikka: taustatietoja tutkimukselle ja toiminnalle. Cuporen verkkojulkaisuja 1/2007. Hakupäivä 7.2.2023. https://www.cupore.fi/images/tiedostot/2007/monikulttuurisuus_taustatietoja.pdf.

Schubert, Carla 2013. Kotoutumisen psykologiaa. Teoksessa Olemme muuttaneet – ja kotoudumme. Maahan muuttaneen kohtaaminen ammatillisessa työssä. (toim. Anne Alitolppa-Niitamo, Stina Fågel & Minna Säävälä) Vaasa: Kirjapaino Fram, 63–77.

Silverman, David 2014. Interpreting Qualitative Data. Croydon: CPI Group Ltd.

Tilastokeskus. Ulkomaalaistaustaiset. Hakupäivä 21.1.2023. <https://www.stat.fi/tup/maahanmuutto/maahanmuuttajat-vaestossa/ulkomaalaistaustaiset.html>.

Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli 2002. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy

Työ- ja elinkeinoministeriö 2021. Kotoutumisen sanasto: 1. laitos. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja 2021:54. Helsinki. Hakupäivä 21.1.2023. https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/163545/TEM_2021_54.pdf?sequence=1&isAllowed=y.

Vilka, Hanna 2015. Tutki ja kehitä. Jyväskylä: PS-kustannus.

1. Miten suomalaistumisen paine näyttäytyy nuorten käyttäytymisessä?
2. Miten suomalaistumisen painetta voitaisiin vähentää nuorilta?
3. Millä tavalla suomalaistumisen paine vaikuttaa nuorten kotoutumiseen?
4. Mitä kielteistä suomalaistumisen paineessa mielestäsi on?
5. Miten mielestäsi kulttuurinen muutospaine näkyy nuorten elämässä?
6. Miten eri kulttuurien vuorovaikutus näkyy sinun tavassasi kohdata nuoret?
7. Mitä hyötyjä ja haittoja sinun mielestäsi eri kulttuurien vuorovaikutuksessa on nuorten kotoutumiselle?
8. Miten sinun mielestäsi nuoren kotimaan kulttuurin ja suomalaisen kulttuurin yhdistyminen vaikuttaa nuorten kotoutumiseen?
9. Miten tukea nuoria kulttuurien yhdistämisessä?

Hyvä vastaanottaja!

Olemme kolmannen vuoden sosionomi opiskelijoita Oulun ammattikorkeakoulussa. Teemme opin-
näytetyön aiheesta maahanmuuttajanuorten kotoutumisen edistäminen akkulturaatioteorian poh-
jalta nuorisotilan työntekijöiden näkökulmasta. Tutkimuksemme tavoitteena on haastatella nuorisotilan työntekijöitä, joilla on työkokemusta maahanmuuttajanuorten kanssa toimimisesta ja saada tietoa, miten heidän mielestään maahanmuuttajanuorten kotoutumista voidaan edistää ja miten akkulturaatioteoria vaikuttaa kotoutumiseen. Tutkimustamme ohjaa yliopettaja Tarja Tapio. Opin-
näytetyön yhteistyötahomme on Puolivälikankaan nuorisotila.

Osallistumalla haastatteluun pääsette kertomaan kokemuksianne maahanmuuttajanuorten kotou-
tumisen edistämisestä. Haastatteluun osallistuminen on täysin vapaaehtoista ja osallistumisen voi keskeyttää koska vaan sanomatta syytä. Osallistuminen on täysin anonymiä, emme kerää henki-
lötietoja ollenkaan. Haastattelun tiedot käsitellään anonymisti eikä tietoja jaeta kenellekään.

Haastattelut toteutetaan vuoden 2023 huhti- ja toukokuun aikana. Haastattelu voidaan toteuttaa toivomassanne paikassa. Haastattelu on yksilöhaastattelu ja siihen menee aikaa noin tunti. Haas-
tattelu tallennetaan, jotta aineistosta saadut tiedot säilyvät tutkimuksellisesti luotettavina. Haastat-
telusta saatua aineistoa käytetään vain tutkimustarkoitukseen ja se tuhotaan sen jälkeen, kun se on analysoitu ja sitä ei enää tarvita. Valmiin opinnäytetyön voi lukea Theseuksesta (www.theseus.fi)

Tässä vielä tietosuojainfo:

[https://www.oamk.fi/tietosuojainfo-kyselyohjelmis-
tot/?id=8213418e3c1e856700ab46a4f39da7f7f9b14ee7](https://www.oamk.fi/tietosuojainfo-kyselyohjelmis-
tot/?id=8213418e3c1e856700ab46a4f39da7f7f9b14ee7)

Ystävällisin terveisin

Olli Palokangas ja Anniina Untinen

Oulun ammattikorkeakoulu

Sosiaali-alan tutkinto-ohjelma

Osallistun vapaaehtoisesti opinnäytetyön haastatteluun, olen tietoinen, että voin keskeyttää osallistumisen omalta osalta koska vain ja hyväksyn, että haastatteluaineistoa tullaan käyttämään saattekirjeessä kuvatulla tavalla.

Paikka ja päivämäärä

Allekirjoitus